

SZAKIRODALOM.

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeum és iskola könyvtárának czímjegyzéke. Szerkesztette Czakó Elemér könyvtáros. Budapest, (Franklin-társulat) 1900. N. 8-r. XV + 246 lap. Egy képmelléklettel.

Maholnap a könyvtárakkal is úgy leszünk, mint a tudományal, mely csak úgy fejlődhetik sikeresen s csak úgy felelhet meg a folyton fokozódó igényeknek, ha csupán egy szakot ölel föl. Természetes, hogy mint a tudományban szükség van összefoglaló művekre, úgy könyvtáraknak is kell lenni, melyekben az irodalom minden ága képviselve van, melyekben feltalálhatók legyenek mindazon művek, melyek nem avultak el, mielőtt, vagy mondjuk úgy, mielőtt megjelentek, melyek áthullottak az idő rostáján. Azon kapcsolat, mely az irodalom és könyvtár között van, mindezt érthetővé teszi. Összefoglaló és szakkönyvtár: e kettő kiegészíti egymást. A tudomány rohamos fejlődésének kell tulajdonítanunk, hogy egymás után jönnek létre ilyen szakkönyvtárak s hogy a korrallal mi is haladunk, bizonyítja, hogy e téren is hűségesen utánozzuk a külföldet.

Erre vall az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum és Iskola könyvtárának és műlapgyűjteményének alapítása is, mely könyvtárának most megjelent katalógusával ime életjelt adott magáról. Mint a szerkesztő igéri, nem sokára követni fogja második rész gyanánt a műlapok katalógusa is.

E könyvtár is úgy alapult mint a legtöbb szakkönyvtár: előbb (1874) egy kis kézikönyvtárat rendeztek be, szótárakból s a legszükségesebb alapvető szakművekből, hogy a tisztviselőnek mindig keze ügyében legyenek. Lassanként az anyag felszaporodott — egy szakképzett tisztviselőnek különben is sok kézikönyvre van szüksége! — ajándékba is kaptak könyveket s műlapokat, a közönség is igényeket formált hozzá, így rendelte el 1878-ban Trefort kultuszminiszter, ki nagyon sok alkotásával megmutatta, hogy teljes tudatával bír a könyvtárak nagy jelen-

tőségének, a könyvtár nyilvánossá tételét. Ezzel a könyvtár fejlődése helyes mederbe lett terelve s csak idő kérdése volt, hogy mikor állíttatik szakember az élére (1882), mikor kap irodahelyiség helyett külön termet, mikor emelik (1892) budgetjét 1400, majd (1895) 2000 forintra. Wlassics Gyula kultuszministersége és Radisics igazgatósága új aerát jelent az iparművészeti múzeum történetében. Most nyert a múzeum külön díszes palotát s benne a könyvtár száz személyre berendezett olvasó- és rajztermet s külön könyvtári helyiséget. Mind e fejlesztő intézkedésekre Wlassics miniszter azzal tette rá a koronát, hogy a könyvtár katalógusának kiadását elrendelte s a könyvtár budgetjét 2000 forintról 3000-re emelte. Hogy mindezek mennyire szükségesegek voltak, megmutatta a könyvtár látogatási statisztikája. Míg a régi helyen havonként alig kereste föl 50—80 olvasó, addig most a látogatók száma többre megy 2500-nál. E számok beszélnek s elismerést foglalnak magokban.

E könyvtár tulajdonképen két könyvtár, az iparművészeti múzeum és iskola könyvtárának egyesítéséből támadt. Az előbbi 3600 kötet könyvből és mintegy 14,000 műlapból, az utóbbi 1200 könyvből és 35,000 műlapból áll. De bár ekként két könyvtár anyaga egyesült, nem mondható gazdag könyvtárnak, sőt még a mi viszonyaink között kielégítőnek sem, hiszen alig éri el egy kézikönyvtár szokott terjedelmét is. Hogy egy példát említsünk a berlini kosztüm-múzeum könyvtára, mely tehát az iparművészettel alig összehasonlítható kis branchet ölel föl, 5560 kötet művet, 185 divatlapot (1620 évf.), 126 almanachot, (840 évf.), 30 illusztrált ujságot, 25 művészetre és iparra vonatkozó szakfolyóiratot, 23,750 metszetet és könyomatot, 2750 kézi rajzot, 686 olajfestményt stb. foglal magában. De másfelől elismerjük, hogy e könyvtár alapos újjászervezése csak most kezdetett meg, ily szempontból tekintve az állomány nem kicsinyelhető, sőt mint alap tekintélyesnek mondható.

A mi magát a katalogust illeti, az a szerkesztő ízlését, szakértelmét és szorgalmát egyaránt mutatja s a gyakorlat igényeinek is mindenben megfelel. Az egyes művek szakrendszerbe osztva vannak felsorolva; ezenkívül van Névmutató, vagyis katalógus a szerzők betürendje szerint, Helymutató (főleg a kiállításokról s útleírásokról), Tárgymutató, vagyis a szakrendszer betürendes mutatója. A Helymutatóban tollhíbanak tartjuk ezeket: Appenzeller (»Das Appenzeller Land«), Breslau (Boroszló), Mailand (Milano), Bodensee (Boden-tó), Gallen (Szent-Gallen), Lwowie (Lemberg lengyel neve t. i. Lwów s az »ie« a locativus ragja) s még néhány ilyen, melyeket szívesen megbocsát az, a ki tudja, hogy az index készítés és korrigálás fárasztó munkájában a leggyakorlottabb szem is kifárad.

A katalogus szakrendszere, mely természetesen egyszerűs mind az iparművészeti múzeum és iskola könyvtáráé is, a következő: A. Bibliográfia, lexikonok, szótárak és folyóiratok. B. Esztétika, művészettan, iparművészet s művészet általánosságban. C. Építészet. D. Szobrászat. E. Festészet és rajzművészet. F. Ornamentika és dekoratív kompozíciók. G. Grafikus művészet. H. Textil ipar. I. Agyagipar (keramika). K. Üveg, zománcz és mozaik. L. Faipar, csont, borostyán stb. M. Könyvkötészet és bőrmunkák. N. Nemes és más fémek. O. Czímer, érem és vésnöki munkák. P. Múzeumok, iskolák és egyesületekre vonatkozó jelentések. Q. Katalogusok. R. Történelem, földrajz. S. Számtan, természettudomány. T. Irodalom és irodalomtörténet. U. Vegyesek és apró nyomtatványok.

Ezek a főszakok, melyek megint az illető szak természetére szerint több alszakra oszlanak.

A katalogus szerkesztésénél Czákó — mint az előszóban megjegyzi — különösen arra törekedett, hogy a magyar nemzeti anyag mindenütt kidomborodjék; s a hol lehetett külön csoportba sorozta a magyar műipart, mint pl. a textiliparban a hazai varottast: a mely eljárását csak helyeselni lehet.

A katalogushoz mellékelve van a könyvtár ex-librise is, melyet Papp Henrik festőművész tervezett, fára pedig Morelli Gusztáv tanár metszett: magasztos, költői gondolat, magyar stílus, szecesszió kissé bizarmódon egyesülnek benne.

A mű valóban izléses nyomása a Franklin-társulat nyomdáját dicséri. A könyv külső kiállítása az iparművészet keretébe tartozik.

Az iparművészet minden igaz barátja hálával tartozik a kultuszminiszter úr ő exczellenciájának, hogy anyagi segélyével a katalogus gyors megjelenését lehetővé tette s elismeréssel a szerkesztőnek fáradságos, mindamellert kedvvel végzett munkájáért.

Dr. Dézsi L.

A budapesti magyar királyi tudomány-egyetem könyvtárának címjegyzéke. XXIV. 1899. évi gyarapodás. Budapest. 1900. XXX+147. 8-adr.

A budapesti egyetemi könyvtár legújabb gyarapodási címjegyzékének különösebb érdeket kölcsönöznek azok a lapok, a melyek az intézet elhunyt nagynevű igazgatójának Szilágyi Sándornak emlékezetére vannak szánva. Igen helyes gondolat volt lenyomatni *Dedek Crescens Lajos*nak a ravatalnál elmondott szép beszédét. Az őszinte kegyelet nemes egyszerűségével vesz bucsút e szavakkal a könyvtár attól a férfiútól, kinek tudományos és irodalmi jelentősége a vezetése állott intézetre is fényt hozott. S e bucsúszavak egyszermind tanuskodni fognak mindenkor arról az igaz ragaszkodásról is, mely a könyvtár tisztviselői karát Szilágyi